

બનામે ખુદા.

ધી પરશીયન ડ્રેમેટીક
કંપની

“રસતમ—સોહરાખ.”

ના ગાયનો.

લખનાર—મહેરવાન બી. ધરાની.

ગાયનો જોડનાર—મીં બમનશાહ એમ. ગાર્ડ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

ધી પરશીયન ડ્રેમેટીક કલમના માલેક
મીં મહેરવાન બી. ધરાની.

“રસતમ સોહરાખ” નાટકનો તમામ
હક પરશીયન ડ્રેમેટીક કંપનીના
એકલા માલેકનો છે. કોઈએ પણ
કશો ભાગ ભજવવો નહીં.

કીંમત ચાર આના.

૧૯૨૦

ટેલીફોન નંબર ૧૦૫૪. ગોધરાલી ગોપીરામદાસ સંસ્થા

રૂસ્ એન્ડ કંપની.

૩૭૫, હોરનબી રોડ, કોટ, મુંબઈ.

સ્ટીલ બાર્સ, સલીઆ ગેલેવેનાઈઝ શીટ્સ, સ્ટીલ બેલીંગ
હુબ્સ. તીનપ્લેટ્સ. કાંટાના તાર, ગેલેવેનાઈઝ
તથા સ્ટીલના તારો, લોખંડ તથા ગેલેવેનાઈઝ
પાઈપ, એલ્યુમીનમ, જરમન શીલ્ડવર વગેરે
વેલાયતથી મંગાવી આપનાર તથા
કમીશન એજન્ટ્સ.

માલેક:-રૂસ્તમજી હોશાભાઈ તાતા.

આ પુસ્તક નં ૨૩૭, બગ્ગરગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ, મધે આવેલાં
'નવરંગ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ'માં મીં અરદેશર અરશેદજી
દેશાઈએ છાપ્યું છે. અને મીં મેહરવાન
બીં ધરાનીએ ધોભીતળાવ મુંબઈ
મધેથી પ્રગટ કર્યું છે.

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गजराणी कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ८७५८ वर्गीक

पुस्तकाने नाम ३२५५५ - २०८२५५

दिनांक ७ - १२०८

જોર-ખખર.

દયો-આ વલી કાંઈ નવુંજ છે !

આપના બપાવા અને તેના દાદા જે કાંઈ કરતા આવ્યા
હોય તે કરીને બેઝી રહેવાનો આ જમાનો નથી.

આજે તો દરરોજ કાંઈ નવું-નવું અને નવુંજ જોઈએ
જાનુઓ માટે.

તરેહવાર અત્યંત આરતીસ્તીક ડીઝાઈનોમાં તેમજ જાત
જાતનાં રંગોમાં ચુંદરીઓ છાપી આપીએ છે.

સ્કુરતની ચુંદરી નવી નવી અપતુડેટ ફેશનની

બનાવવાની પેહલ ફક્ત અમારીજ છે,

જેની નકલો થવા માંડી છે, એજ

હમારાં કામની ખુશી છે.

નમુનો જુઓ,

જુની દેશાઈની કું.

કપડાં રંગનારા! તથા છાપનારા!

ઘોભીતલાવ નવાં આતશબેહરામની સાંમે.

૪૦ વરસની જુની અને જાણીતી -

એમ. રબાડીની કંપની કાફીવાળા.

શું પીશો? ચાહ કે કોફી!

એ જોમાંથી કાંઈ પણ ચીજો જોઈતી હોય તો નીચલીજ
દુકાને પધારજો કે જ્યાંથી તમને પાછા ફરવું પડશેજ નહીં.

હમારે ત્યાં હર વખત નીલગીરીથીજ ડાયરેક્ટ ચાહ
આવે છે જે જાનરમાં વેચાતી સઘળી ચાહ કરતાં ચઢીયાતી છે.

હમારી (ગ્રંટીડ પ્યોર) મોખા કાફી ખીજ તમામ
જાતની કાફીમાં શ્રેષ્ઠ છે.

જે દરરોજ ઇલેક્ટ્રીક મશીનમાં છેલ્લામાં છેલ્લી રૂઢીથી
તૈયાર થાય છે.

એક વખત જરૂર ત્રાયલ આપવે ખાત્રી થશેજી.

બહાર ગામના ઘરાકો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં
આવે છે ને માલ વી. પી. થી મોકલવામાં આવે છે.

ખનામે ખુદા

શુકર ગુબરૂય તે ખારે હકતાલાની દરગાહમાં કે તે સર્વ શકિતવાન સાહેબે મને તમે। મહેરબાન તમાશખીનો સન-મુખ લગલગ પચાસ વરસ પછી કયાની કીસ્સો સજીવન કરવાને શકિતમાન કીધો છે. તે કયાની કીસ્સો તે જગપ્રસીદ્ધ થયલી “રૂસ્તમ સોહરાબ”ની કથા છે. અંને એ કથાને મેં મરહુમ મહાન કવિ ફીરદોષી તુસ્તીનાં શાહનામા અને મરહુમ મીઠો ખોરીનાં લખાણ પરથી નાટકનાં રૂપમાં ફેરવવાની કોશિષ કીધી છે જેમાંનાં થોડાક સીન મેં મારી નાકેશ શકિત મુજબ લખવાની તજવીજ કરીને લખ્યા છે. હવે તે દેખાવોમાં જો તમે બ્હાલાં વાંચકોને કાંઈપણ ખામી જણાય તો હું આશા રાખું છું કે તમે નાખતીની નજરે જોશો.

હવે એ દીલ ઉશકેરનારા કીસ્સામાં મેં કોમીક ખાખત ઉમેરીને કચુબર કરવા જેવું કશુંજ કીધું નથી જે આશા છે જે તમાશખીન પ્રજાને જરૂરજ ગમશે. કારણ કે આવા હૃદયભેદક પ્લોટ સાથે કોમીક વળુ આમેજ કરવાનું મને મારા નાકેશ વિચાર મુજબ વાજખી લાગું નથી.

હવે તમે શોખીન સન્નજનો જાણો છો તો ખરા કે વીસમી સદીનાં આપણાં “મકોરી પહેલવાનો” કેવા હોય છે તે? ત્યારે મેં પણ આએ જમાનાને અનુસરતાજ પહેલવાનો દેખાડવાની કોશિશ કીધી છે કારણ કે અસલી જમાનાં જેવા ખુલ્લું કદનાં માણસો તો હમણાં ધંદુમાં કાંકરા મીસાલ છે. એટલે તેવા માણસો મેળવવાની મુશકેલી તો શ્યાણાં શખસો જરૂરજ સમજશે.

આએ ખેલ પાછળ ઘણોજ ભારી ખરચ કીધો છે કે જે એના દેસો અને તેની કોસચુમ પરથી અટકલી શકાશે.

આએ કયાંની નાટક સ્ટેજ કરવાની મારી પહેંલીજ કોશિષ

૬ જુની દેશાઈની કું.-ધોબીતલાવ, નવાં આતશબેહરામની સામે.

છે અને દરેક સાચા દીનચુસ્ત જરથોસ્તીઓની ફરજ છે કે તેઓએ એ ખેલ જોવો અને પોતાનાં ઉધરતાં બાળકોને પણ તે દેખાડવો કે જેથી તેઓમાં અસલી જોમ અને જુસ્સો ઉભરી નીકળે.

આ નાટક લખવામાં અને શાહનામાં પરથી તરજુમે કરવામાં મને મારા ભાઈ મીં ખુદાબક્ષ બી. ઇરાની કે જેઓ એલફ્રીસ્ટન કેલેજમાં પરશીયનના પ્રોફેસર છે, તેઓએ ઘણીજ કીંમતી મદદ કીધી છે તેઓનો તેમજ આ ખેલના તમામ ગાયણુ જોડનાર મારા લાયકીવાળા મીત્ર મીં બહુમનશાહ એમ. ગાર્ડ કે જેઓ મારી કલબનાં ડાયરેક્ટર છે તેઓનો તેમજ મારા હારમોન્યમ માસ્તર મીં કરૂણાશકર તથા મીં લખમીદાસ, અને છેલ્લે મારા સઘળા વક્ષાદાર એમેચ્યુઅરસોનો તથા શોખીન પ્રજા જે મહુને આશરો આપે છે તે સઘળાંનો ઉપકાર માની આ દિબાચો હું ખતમ કરું છું.

ફરી એકવાર તે પાક પરવરનો ઉપકાર માનતો,

હું છું,

મહેરવાન બીં ઇરાની.

મુંબઈ તાં ૧૫-૬-૨૦

લગન, નવજોત ઇત્યાદી ખાણાની કીક્ષ-

યત દામે ઉત્તમ મેનેજમેંત કરનાર

જેહાંગીર એન. દેશાઈ,

વાડયા ચોલ નં ૦ ૨૧, ચંદનવાડી,

બનામે ખુદા.

રૂસ્તમ—સોહરાબ.

—o:o—

નાટકના પાત્રો.

ઈરાનીઓ.

કાકિશ	ઈરાનનો બાદશાહ.
રૂસ્તમ	સરદારનો વડો.
ગોદરેજ	કાકિશનો વજીર.
તુસ	એક ઈરાની શાહજાદો.
હજીર	ઈરાની પહેલવાન.
ઝવારે	રૂસ્તમનો ખીરાદર.
ખલેજર	રૂસ્તમનો પીદર.
ગોરદા ફરીદ	ઈરાની ખાનુ પહેલવાન.

તુરાનીઓ.

અક્રાસીયાબ	તુરાનનો બાદશાહ.
કસરેવજ	તેનો બાધ.

સમનગાનીઓ.

રજમ	તેહમીનાનો બાધ સોરાબનો મામે.
સોહરાબ	રૂસ્તમનો બેટો.
તેહમીના	સોહરાબની માદર

સરદારો, દરબારીઓ. પહેલવાનો વગેરે.

સ્થલ.

ઈરાન, તુરાન, સમનગાન.

બનામે ખુદા.

રસતમ—સોહરાબ.

ગાયતો.

(૧)

ઈરાન મુજના ખ્યારા એ કદીમ વતન,
કીઆની પ્રીરકાનો તું છે સ્થાન,
ન્યાગાનો, પહેલવાનોના રૂડને માફ નમન —ઈરાન૦
હરપલ ગાવું ગુણ હું તારા, યઝદાં મુજને હરપલ તારી પનાહા
—કદીમ વતન૦.

(૨)

ખીછાંઉ મક્કરની એવી બાળ, દુશ્મનને કફ હું પામાત્ર,
મારા ફરેબના કાંદામાં ફસાવીને કફ મુદદઈઓના ખુરા હું હાલ
—ખીછાંઉ૦
અથરાઅથરીના મારામારીના, કારસ્તાનીના મારા છે કામ,
આગ સળગાવું હું એવી તેજ, બેઈ લેવો પછી તેનો ફેજ,
કફ કાવાદાવાથી હું ઈરાનનો નાશ, કારસ્તાની કસરેવજ માફ
નામ—ખીછાંઉ૦

(૩)

પાળનહાર, જગ કીરતાર, કીસ્તી મારી પાર કરો,
સાંભળી ફરીયાદ મારી દયા મુજ પર દાતાર હવે કરો—પાળનહાર૦
આશા બર લાવી મારી દીલને મારા શાદ કરો,
દાસની અરજ સાંભળી ખુદા દયા રહેમ મુજ પર કરો,
મુજ ગરીબ પર આભાર તમે કરો—પાળનહાર૦
ગાફેલ હું બાંદો તારો આપ મને હુશ્યાર કરો,
ફતેહ બક્ષી ફીરોઝગર કરો—પાળનહાર૦

(૪)

જગવાલીરે મુશકીલ મારી તાલી ખુદા ફતેહ આ વાર મને
ગફજોરે
વીનંતી કરું હું, પાચે પડે હું, મદદે આ વાર મારી આવજોરે
—જગવાલીરે

ખુદા તું થા આજ મેહેરબાન, મુશકીલ કર આશાન
ગુનહા માફ કર ચઝદાન, બંદો છું નાદાન
બમુરી દેહડ માલેસે નરહસીર, કુંદ પશહબર પીલે દલીર
બહનરા ખુલંનદી પસતી તોમ, નદાનમ હરચે હસતી તોમ

(૫)

તારી સુરત ઉપર ખ્યારા વારી
તારી પ્રીતમાં થઈ હું તો દીવાનીરે, મને મારી કલેજે કતારી
—તારી સુરત

કબ્લ ભરેલો તીર મને મારયો તેં કારી
કરાર છીનવી મારો હાય જફા ગુબારી
દુશ્મનથી કીધી મેં હાય દીલદારી, થઈ ગમખવાર હું તો ભારીરે
—તારી પ્રીત

(૬)

(રૂશતમ)

શેર.

સાહેબથી સૌ કામ બને, બંદો ધોકા ખાય
બંદગીથી બગવંત બને, નર ઉદાસ ન થાય
નમીને માયું મચોલા મદદ મહેરબાની આજ તારી
ઉતારજો પાર દાતાર દાસનો હાથ ઝાલી
એક હું બી બંદો તારો, તારા પગનો છું રીઝલો
આભારો બંદા પર કીધાયને કરજે મને આશ તારી—ન

શેર.

તાઈ ચીત્યું નહી થશે કરશે બહુ તું ચીત
તેનું ચીત્યું હર થશે, તેપર રહું નચીત—એક હુંગી

(૭)

તજ દે તુ ગર્વ અરે શાહા ગુમાની, નહી રહેશે જીવેદાન
તારી સુલતાની
હસાવશે તે આજે તો રડાવશે તે કાલે, તુંદાઈ તારી તોરી
તે કરશે ખુવારી—તજ
શાંની તું ગરૂરી કરેય ઓ દહેકાની, આખર તું છે કાની, આર
દીનની જીંદગાની—તજ દે
અપાવી મેં બાદશાહી તો કીધી તેં બેઈમાની,
કાની જીંદગાની છે કાની સુલતાની—તજ દે

(૮)

ખુદા તું થા મુજ પર મેહેરબાન આફતમાં બંદો હું હયરાન
ભરોસો મુજને છે હરબાન, તું છે યજ્ઞદાન, મારો રહેમાન
હા તું પ્યારા જગનો છે સુલતાન મારો કદરદાન
સરપર હરપગ, ઘડી ઘડી પગ પગ થયો પરેશાન
કમતર બંદો હરપગ હરબાન કર આસાન,
લાજ આજ તારે હાથ કાજરાજના સુલતાન.

(૯)

ખેંચી પાપબુનું તીર ભવાં પર કલેજને પાર મારા કીધો
મારા દીલનો શીકાર તેં કીધો—ખેંચી
જેઈ સુરત મેં હાય તારી જોઈ સુદ ખુદ મેં મારી
મસ્તાની, દીવાની, હું ઘેડી બની
હાય હાયરે પ્યારા મારા જીવને બેકસાર ગમખુવાર નાશાદ
કીધો—ખેંચી

(૧૦)

હીકમતવાલો કીતરતવાલો
અફાઈથી એવી બાજી હું માડું, બાપ બેટાને લડાવી માફું
રૂસ્તમ મુવો તો પીડા પની, ને સોહરાબ મુવો તો પાપ પત્યું
ઇરાનને માથે બરગેસ્તી લાવું તુરાનનો ફેરવું સીતારો.

(૧૧)

કરીમ કદરદાન અહુરમઝદ યઝદાન
તું મારો રહેમાન, દીનાનાથ દીન દયાલ,—કરીમ.
દાદાર લેજો દાદ મારી, ગરીબપર રહેમ તમારી
દાવર મારી જોઈને લાચારી આપજો મને ચારી
અસલી કુવત માફ આ વખતે બળશી કુરૂપા કરજો રહેમાન
—કરીમ.

(૧૨)

હાય હાયરે થયો ખુની મૈતનો શીકાર, લીધો બેટાનો મે
પ્યારો જન
માફ કરજો વહાલા બેટા બલવાન, નહી આપી માફરે તારી
ખીછાન—હાય.
તારા મૈતથી થયો હું હાય ગમખુવાર, મુવો મુવો હું
રૂશતમ પહેલવાન—હાય.
ખુરે વખતે થયો તારો જનમ, નહી આપ્યો કોઈએ તારો ભરમ
હું શું બાણું કે તું છે મારો પ્રાણ, હાય હાયરે મુવો આજે
બેટો અંબણ—હાય હાયરે.

ધી પરશીયન એમેચ્યુઅર્સ ડ્રેમેટીક કલબ.

આ કલબમાં કંઈ પણ શ્રી લીધા વગર મેમબરોને દાખલ કરવામાં આવે છે અને જે સાહેબ રાજી ખુશીથી પોતે ભાગ લેજવવા ખુશી હોય તેવણને એ કલબનાં ચુનંદા નાટકોમાં પાર્ટ આપવામાં આવે છે, ગાયનો તાલ સુરથી ગાતા બતાવવામાં આવે છે અને સ્ટેજ પર કામ કરવા માટેની અચ્છી તાલીમ આપીએ છીએ.

આ કલબમાં અઢાર વર્ષની નીચેનાં અને સ્કુલના તથા કોલેજના વીદ્યાર્થીઓને લેવામાં આવતા નથી, પણ કામ ધંધાવાલા એમેચ્યુઅર શોખીન સાહેબોને દાખલ કરવામાં આવે છે.

આ એક આખરૂદાર કલબ છે જેમાં કોઈની જાતનું વ્યસન ચલાવવામાં આવતું નથી પણ ગાયન નાટકની મોજ-મઝાહનો લાભ આપવામાં આવે છે.

માલેક:—મહેરવાન બી. ઇરાની

ડેકાણું-ફોર્ટ એન્ડ આમ્રાવટરી
સ્કુલનું મકાન, ઘોળીતલાવ.

